

Friedrich Merz kanclerzem Niemiec w drugim podejściu

Kamil Frymark

6 maja Friedrich Merz (CDU) został wybrany przez Bundestag na kanclerza dopiero w drugim głosowaniu – poparło go 325 z 630 deputowanych. Drugie podejście okazało się konieczne, ponieważ po raz pierwszy w historii Niemiec kandydat na szefa rządu nie uzyskał wymaganej bezwzględnej większości w pierwszym głosowaniu. Koalicja CDU/CSU i SPD dysponuje 328 mandatami, lecz za Merzem opowiedziało się jedynie 310 posłów, zaś 18 parlamentarzystów frakcji CDU/CSU i SPD nie udzieliło mu poparcia (procedura była tajna). Odczytuje się to m.in. jako wyraz niezadowolenia części deputowanych z rezultatów negocjacji koalicyjnych i obsady personalnej gabinetu. Aby przeprowadzić ponowne głosowanie tego samego dnia, należało zmienić porządek obrad, co wymagało zgody dwóch trzecich ich uczestników. CDU/CSU i SPD porozumiały się w tej sprawie z Zielonymi oraz Lewicą, by uniknąć współpracy z AfD. Ostatecznie jednomyślnie opowiedziały się za tym wszystkie frakcje.

Zatwierdzenie nowego kanclerza dopiero w drugiej turze to porażka Merza i sygnał osłabienia jego gabinetu. Stanowi to też ostrzeżenie, że w trakcie rządów będzie on musiał uwzględniać nie tylko silną opozycję ze strony AfD, lecz także sceptyków w szeregach koalicji.

Komentarz

- **Nowy rząd rozpoczyna pracę osłabiony.** Koalicja CDU/CSU–SPD zmierzy się z silną opozycją w Bundestagu oraz z oponentami we własnych szeregach. Utrudni to realizację części zapisów umowy koalicyjnej – zwłaszcza tych kontrowersyjnych, jak polityka migracyjna czy społeczna. Dodatkowo konieczność szybkiego, ponownego głosowania wymusiła na chadekach, którzy od 2018 r. formalnie nie współpracują z Lewicą, odejście od swojej dotychczasowej zasady. Merz nie mógł jednak pozwolić sobie na zwłokę i dalsze osłabienie swojej pozycji. Każdy kolejny dzień wzmacniałby bowiem wątpliwości co do jego zdolności do utrzymania większości i skutecznego rządzenia.
- **Nieuzyskanie przez Merza większości w pierwszym głosowaniu to sygnał ostrzegawczy dla liderów przyszłej koalicji.** Taki bieg zdarzeń wynikał z niezadowolenia części deputowanych zarówno CDU/CSU, jak i SPD. Chadekom nie podobały się rezultaty negocjacji z SPD – m.in. to, że pomimo porażki wyborczej otrzymała ona siedem tek ministerialnych, czyli tyle samo co CDU. Opór wzbudził również sposób działania nowego kanclerza, który pominął przedstawicieli landów przy obsadzie resortów i nie prowadził z nimi konsultacji. Na to nałożyła się krytyka reformy hamulca zadłużenia (zob. [Sprawczość na kredyt. Niemcy zwalniają hamulec zadłużenia](#)), przegłosowanej jeszcze w

poprzedniej kadencji, ale już po wyborach. Część polityków CDU/CSU skrytykowała jej kształt. W przypadku SPD niezadowolenie dotyczyło m.in. podziału stanowisk, które przypadły socjaldemokracji, oraz dominującej roli ludzi z otoczenia Larsa Klingbeila – przyszłego wicekanclerza i szefa resortu finansów. Wśród byłych ministrów tej partii oraz ich zwolenników panowało rozczarowanie brakiem rekompensaty za utracone resorty.

- **Nowy rząd będzie zdeterminowany, by realizować swój program, w szczególności punkty dotyczące ograniczenia nielegalnej migracji i pobudzenia gospodarki.** Umowa koalicyjna CDU/CSU i SPD nie zapowiada jednak zasadniczej zmiany kursu, lecz raczej dostosowuje działania Niemiec do bieżących wyzwań wewnętrznych i międzynarodowych (zob. [Korekta kursu. Umowa koalicyjna CDU/CSU–SPD](#)). Wypełnienie założeń koalicyjnych będzie w dużej mierze zależało od osobowości i wpływu poszczególnych ministrów. Obie partie częściowo postawiły na postaci spoza świata polityki, często z doświadczeniem zarządczym lub eksperckim. W przypadku SPD dominują kandydaci młodszego pokolenia. Ma to stwarzać wrażenie nowego otwarcia i podkreślać merytoryczny charakter przyszłego gabinetu (zob. Aneks).
- **Współpraca koalicyjna między chadecją a socjaldemokratami zapowiada się jako trudna.** Świadczą o tym nie tylko trudności z wyborem kanclerza, lecz także rosnąca presja – na CDU/CSU ze strony AfD i na SPD ze strony Lewicy i Zielonych. Brak szybkiej poprawy sytuacji gospodarczej może ją jeszcze nasilić. Dodatkowym źródłem napięć będą przyszłoroczne wybory w landach wschodnich – Saksonii-Anhalt (rządzona przez CDU) oraz Meklemburgii-Pomorza Przednim (pod rządami SPD). W obu przypadkach sondaże wskazują na możliwe zwycięstwo AfD.

ANEKS. Podział resortów i spodziewana obsada personalna

Stanowisko	Partia	Obsada personalna
Kancelarz federalny	CDU	Friedrich Merz – przewodniczący partii
Szef Urzędu Kanclerskiego	CDU	Thorsten Frei – sekretarz frakcji parlamentarnej CDU/CSU w Bundestagu
Minister finansów	SPD	Lars Klingbeil – współprzewodniczący partii
Minister obrony	SPD	Boris Pistorius – dotychczasowy minister obrony RFN
Minister spraw zagranicznych	CDU	Johann Wadepuhl – wiceprzewodniczący frakcji CDU/CSU ds. polityki zagranicznej i bezpieczeństwa
Minister spraw wewnętrznych	CSU	Alexander Dobrindt – wiceprzewodniczący frakcji CDU/CSU w Bundestagu
Minister gospodarki i energii	CDU	Katherina Reiche – przewodnicząca zarządu spółki Westenergie (spółka zależna E.ON-u), była posłanka CDU
Minister cyfryzacji i modernizacji państwa	CDU	Karsten Wildberger – dyrektor generalny Media-Saturn-Holding GmbH oraz przewodniczący zarządu i dyrektor ds. pracowniczych Ceconomy AG
Minister kształcenia, rodziny, seniorów, kobiet i młodzieży	CDU	Karin Prien – wiceprzewodnicząca partii, minister oświaty Ślązka-Holsztynu
Minister pracy i spraw społecznych	SPD	Bärbel Bas – przewodnicząca Bundestagu poprzedniej kadencji
Minister transportu	CDU	Patrick Schnieder – w poprzedniej kadencji Bundestagu zastępca członka Komisji Transportu i sekretarz parlamentarny Klubu CDU/CSU
Minister środowiska, ochrony klimatu i natury oraz bezpieczeństwa reaktorów	SPD	Carsten Schneider – dotychczasowy pełnomocnik rządu RFN ds. wschodnich Niemiec
Minister sprawiedliwości i ochrony praw konsumentów	SPD	Stefanie Hubig – od 2016 r. minister edukacji Nadreni-Palatynatu
Minister zdrowia	CDU	Nina Warlen – sekretarz parlamentarna frakcji poprzedniej kadencji Bundestagu
Minister współpracy gospodarczej i rozwoju	SPD	Reem Alabali-Radovan – pełnomocniczka ds. integracji w rządzie SPD, Zielonych i FDP
Minister mieszkalnictwa, rozwoju miast i budownictwa	SPD	Verena Hubert – uchodzi za nadzieję SPD, w Bundestagu zasiada dopiero od 2021 r.; wiceprzewodnicząca frakcji SPD, odpowiedzialna m.in. za gospodarkę, ochronę klimatu i energię, budownictwo oraz mieszkalnictwo
Minister rolnictwa	CSU	Alois Rainer – poseł do Bundestagu z Dolnej Bawarii
Minister badań, technologii i przestrzeni kosmicznej	CSU	Dorothee Bär – była pełnomocnik rządu RFN ds. cyfryzacji